

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **Ing. Jiří Petr**, se sídlem Spáleniště 49, Dobruška, zastoupený Mgr. Ing. Václavem Králem, advokátem se sídlem Mánesova 808/22, Hradec Králové, proti žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**, se sídlem Kolářská 451/13, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2021, č. j. 31 Ad 9/2016 – 162,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalovaný **je p o v i n e n** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Ing. Václava Krále.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud úvodem předeseílá, že ve věci rozhoduje již potřetí, neboť již dvakrát zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „*krajský soud*“); v obou případech z důvodu nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů, neboť krajský soud se opomněl vypořádat s podstatnými žalobními námitkami. Níže následuje podrobnější rekapitulace předchozího vývoje řízení před správními soudy v této věci.

I. Předmět věci a dosavadní vývoj řízení před správními soudy

Ia. Správní rozhodnutí

[2] Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj jako správní orgán prvního stupně svým rozhodnutím ze dne 4. 11. 2015, č. j. 12947/8.30/14-19, potrestal žalobce za spáchání správního deliktu na úseku zaměstnanosti dle § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, a uložil mu pokutu ve výši 80 000 Kč. Správního deliktu se měl žalobce dopustit tím, že v období od 1. 1. 2013 do 9. 6. 2014 umožnil výkon nelegální práce panu T. K., nar. X (dále jen „pracovník“), která spočívala v obsluze hospodářských zvířat, jejich krmení, vyhánění na pastvu nebo do stájí, uklízení stájí, natahování ohradníků, ruční dokončování sekání trávy a pomocné zemědělské práce na adrese Spáleníště 49, Dobruška.

[3] Žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 1. 2016, č. j. 4976/1.30/15-7, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně v části, která se dotýká výkonu této práce v období od 1. 3. 2013 do 9. 6. 2014 (výrok 2. rozhodnutí žalovaného), části o uložení sankce ve výši 80 000 Kč (výrok 3. rozhodnutí žalovaného) a části týkající se náhrady nákladů správního řízení (výrok 4. rozhodnutí žalovaného). Týmž rozhodnutím žalovaný také zrušil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně v části, která se týká výkonu této práce od 1. 1. 2013 do 28. 2. 2013 (výrok 1. rozhodnutí žalovaného).

Ib. Předchozí řízení před soudy

[4] Krajský soud ve věci rozhodoval **prvním** rozsudkem ze dne 12. 10. 2017, č. j. 31 Ad 9/2016 – 66, jímž žalobě vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že nedošlo k naplnění znaků závislé práce podle § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Nebyl prokázán vztah nadřízenosti a podřízenosti žalobce a pracovníka ani aspekt provádění prací jménem zaměstnavatele (žalobce). Nebylo prokázáno, že práce byly prováděny na náklady a odpovědnost žalobce, ani existence pravidelné pracovní doby. Naopak bylo zjištěno, že pracovník vykonával a účtoval práce v průběhu období, za které byl žalobce postihnut, i pro jiné osoby.

[5] Na základě kasační stížnosti žalovaného Nejvyšší správní soud výše uvedený rozsudek zrušil svým **prvním zrušujícím** rozsudkem ze dne 17. 9. 2018, č. j. 9 Ads 357/2017 – 42 (všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). Vytкнуł krajskému soudu, že se v odůvodnění omezil jen na velmi stručné konstatování, že nebyl prokázán vztah nadřízenosti a podřízenosti ve vztahu žalobce a pracovníka a aspekt provádění prací jménem zaměstnavatele (tj. žalobce). Krajský soud však již dále neuvedl důvod, proč tyto definiční znaky nebyly naplněny a ani nereagoval na podstatné žalobní námitky, které kasační soud výslovně vypočetl.

pokračování

[6] Krajský soud poté žalobu zamítl svým **druhým** rozsudkem ze dne 20. 2. 2019, č. j. 31 Ad 9/2016 - 114. Dospěl k závěru, že pracovník byl v postavení podřízeném žalobci, odváděl pracovní výkony dle jeho pokynů. Práce vykonával sám, práce naopak nikdy nevykonávala třetí osoba a smlouva mezi žalobcem a pracovníkem ani takovou možnost neupravovala. Jako „*ne zcela naplněné*“ označil krajský soud kritérium výkonu práce jménem zaměstnavatele. Protože pracovník vykonával práce „*prostřednictvím svého živnostenského oprávnění*“, činil je tedy „*na své jméno*“. Tento fakt však dle krajského soudu nebyl zásadní pro celkové hodnocení charakteru vztahu mezi žalobcem a pracovníkem.

[7] Nejvyšší správní soud poté na základě kasační stížnosti žalobce posledně uvedený rozsudek krajského soudu opět zrušil svým **druhým zrušujícím** rozsudkem ze dne 30. 10. 2020, č. j. 3 Ads 106/2019 - 29. I zde bylo důvodem, že krajský soud nadále nevypořádal konkrétně vypočtené žalobní námitky, jež Nejvyšší správní soud vymezil již ve svém prvním zrušujícím rozsudku.

Ic. Nyní přezkoumávaný rozsudek krajského soudu

[8] Následně krajský soud rozhodnul ve věci **třetím** rozsudkem ze dne 20. 4. 2021, č. j. 31 Ad 9/2016 - 162, jenž je předmětem přezkumu v nynějším řízení o kasační stížnosti. Tímto rozsudkem krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Přisvědčil žalobní námitce, podle níž žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, neboť nebylo prokázáno, že pracovník vykonával svoji činnost jménem zaměstnavatele. Vytkl žalovanému, že nezkoumal, kdo poskytoval pracovníkovi pracovní oblečení, stroje, nářadí apod. Podle krajského soudu správní orgány při svém hodnocení též nevzaly v úvahu náklady práce, ať již tížící osobu samostatně výdělečně činnou, nebo zaměstnance i zaměstnavatele v případě výkonu stejné činnosti v rámci pracovněprávního vztahu. V řízení nebylo dostatečně prokázáno, zda zhotoviteli (pracovníkovi) vznikly nějaké náklady v souvislosti s výkonem činnosti. Správní orgány měly zaměřit svoji pozornost na dokazování podmínek srovnatelné práce případné osoby v zaměstnaneckém poměru a jejich komplexní porovnání s konkrétními podmínkami pracovníka.

[9] Krajský soud připodobnil činnost pracovníka k externímu dodavateli služeb; takto například společnost zajišťující vzdělávání najímá externí lektory či překladatele, kteří mohou dosahovat převážnou většinu svých výdělků s onou společností, ale provádějí činnost jako osoby samostatně výdělečně činné.

[10] Krajský soud též přisvědčil žalobní námitce, že nebyl naplněn znak nadřízenosti a podřízenosti mezi žalobcem a pracovníkem. Pokud žalovaný usuzoval o naplnění znaku nadřízenosti a podřízenosti pouze z převažujících příjmů pracovníka od žalobce, nejednalo se o dostatečná zjištění. Pracovník si určoval způsob provedení práce sám, nebyl žalobcem zaškolen ani seznámen např. s bezpečností práce; rovněž jeho cesty na Ukrajinu nepodléhaly žádnému harmonogramu schvalovanému žalobcem. Pracovník rovněž neobdržel žádné ochranné pomůcky, řídil si svoji činnost časově samostatně. Z jeho výpovědi lze učinit závěr, že své postavení nevnímal jako podřízené, ale jako výhodné pro

něj jako osobu samostatně výdělečně činnou, neboť u žalobce jako objednatele měl zajištěny stabilní a časté zakázky ve formě zemědělských prací. Podřízenost v dané věci byla vyloučena též několika ročními cestami do země původu pracovníka. Závěr o naplnění znaku podřízenosti nelze založit toliko na pouhém prokázání ekonomické (hospodářské) závislosti pracovníka na žalobci.

[11] Krajský soud konstatoval, že závěr správních orgánů o tom, že žalobce vystupoval v pozici nadřazenosti vůči dotčenému pracovníkovi, nemá oporu ve správním spisu. Pro učinění takového závěru by musel žalovaný prokázat buď (i) skutečnost, že ač pracovník měl zájem o výkon práce ve standardním pracovněprávním poměru, tento mu nebyl umožněn, nebo že (ii) se pracovník, vykonávající danou činnost na základě živnostenského oprávnění, objektivně nacházel v horší situaci z hlediska podmínek výkonu práce, než kdyby byl zaměstnán v pracovním poměru.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[12] Rozsudek krajského soudu napadá žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[13] Stěžovatel nejprve namítá, že krajský soud zatížil napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti pro vnitřní rozpornost. Krajský soud na jedné straně opakovaně uvedl, že pokud vztah mezi dvěma stranami odpovídá znakům závislé práce, nemají tyto strany možnost volby, ale musejí ho realizovat v základním pracovněprávním poměru. Na druhé straně však cituje z napadeného rozsudku pasáže, podle nichž (a) by pracovníkům neměla být vnucována ochrana, aniž byla zjištěna jejich vůle a bylo porovnáno jejich postavení oproti zaměstnancům; a (b) dotčený pracovník neuvedl, že by mu daná forma spolupráce se žalobcem byla na újmu.

[14] Zřejmou vnitřní rozpornost spatřuje stěžovatel v tom, že krajský soud sice nejprve připustil, že při naplnění znaků závislé práce je nutné ji vykonávat v základním pracovním poměru, avšak z druhých uvedených částí odůvodnění [viz body (a) a (b) v přechozím odstavci] dle stěžovatele plyne, že smluvní strany mají dle krajského soudu možnost volby.

[15] Co se týče vlastního právního posouzení, stěžovatel uvádí, že ustanovení § 3 zákoníku práce má donucující povahu a smluvní strany nemají prostor pro rozhodnutí, zda se jí podřídí. Žalobce podle stěžovatele odňal zákonnou ochranu postavení zaměstnance dotčenému pracovníkovi, protože mu umožnil výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah. Odkazuje na úvahy krajského soudu, že stěžovatel měl prokázat, zda měl pracovník zájem o výkon práce v pracovněprávním poměru a že se pracovník, vykonávající danou činnost na základě živnostenského oprávnění, objektivně nacházel v horší situaci z hlediska podmínek výkonu práce, než kdyby byl zaměstnán v pracovním poměru (odstavec 41

pokračování

napadeného rozsudku). Stěžovatel tyto úvahy považuje za nepřipadné a míjející se s meritem věci, neboť stěžovatel není oprávněn zohledňovat preferenci smluvních stran.

[16] Podle stěžovatele též nejsou relevantní „náklady práce“, přičemž krajský soud stěžovateli chybně vytkl, že měl tyto náklady brát do úvahy. Zkoumání takové okolnosti by mělo místo jen ve vztahu k jinému správnímu deliktu (nyní přestupku), jehož skutková podstata se týká srovnatelných pracovních a mzdových podmínek (zde stěžovatel odkazuje na konkrétní zákonná ustanovení – pozn. NSS).

[17] Stěžovatel dále polemizuje se zrušovacím důvodem, podle něhož neprokázal naplnění jednoho ze znaků závislé práce, a sice výkon práce jménem žalobce. Stěžovatel připouští, že k tomuto znaku se ve svém rozhodnutí vyjádřil jen „úsporně“ (na což též upozornil krajský soud v odstavci 22 napadeného rozsudku). Přesto však trvá na tom, že jeho závěr byl správný a opřený o podklady ve správním spisu. Též namítá, že krajský soud se v této otázce neřídil závazným názorem Nejvyššího správního soudu, neboť ten ve svém druhém zrušujícím rozsudku uvedl, že *„[...] pracovník vykonával pouze drobné a pomocné práce v zemědělství (krmení dobytka apod.). V takové situaci by ani při podrobném pozorování vykonávané práce nebylo možné zjistit, zda pracovník jedná (krmí dobytek apod.) 'svým jménem' či 'jménem zaměstnavatele'.“*

[18] Stěžovatel dále polemizuje se závěrem krajského soudu, že pracovník pracoval s vlastním nářadím a, pokud pracovník užíval stroje žalobce, krajský soud tuto situaci srovnal s činností externího lektora vzdělávací instituce. Orgány inspekce práce naopak řádně zjistily skutkový stav a z něho plyne, že žalobce pracovníkovi prostředky nutné k práci poskytoval, neboť mu půjčil křovinořez či motorovou pilu. Pro vykonávanou práci bylo třeba minimum drobného nářadí a to, které pracovník neměl, mu poskytl žalobce.

[19] Ke znaku nadřízenosti a podřízenosti stěžovatel uvádí, že krajský soud sice konstatoval existenci ekonomické závislosti pracovníka na žalobci, avšak přesto dospěl k názoru, že tento znak naplněn není. Podle stěžovatele naopak tato skutečnost osvědčuje, že daný znak byl naplněn. Stejně tak ani cesty pracovníka na Ukrajinu (jež též zmínil krajský soud v napadeném rozsudku) nevylučují, že se jednalo o výkon závislé práce.

[20] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že kasační námitky nejsou důvodné a napadený rozsudek netrpí vnitřní rozporností, závěry krajského soudu na sebe logicky navazují a jsou v souladu s judikaturou správních soudů. Pracovník vykonával svoji činnost samostatně, bez pokynů, opatřil si k tomu nářadí a zvolil si čas pro plnění. Příklad s externím lektorem, jenž zvolil krajský soud, je dle žalobce správný.

[21] Žalobce dále uvádí, že z dokazování před správním orgánem i před soudem vyplynulo, že pracovník měl k výkonu práce všechny vlastní nástroje: sadu klíčů, goly, kladívka, kombinačky, majzlíky, nářadí pro stavební práce, hrábě, koště, krumpáč, lopatu, vidle, motorovou pilu a křovinořez. Též si samostatně hradil i benzín do motorových strojů a opatřoval si i ostatní pomůcky – montérky, brýle, sluchátka, vestu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[22] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatele v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná osoba s požadovaným vysokoškolským právnickým vzděláním. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věta první s. ř. s.

[23] Kasační stížnost není důvodná.

IIIa. K námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku

[24] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námitky stěžovatele. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[25] Stěžovatel uvádí, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro vnitřní rozpornost, neboť krajský soud sice nejprve připustil, že při naplnění znaků závislé práce je nutné ji vykonávat v základním pracovním poměru, avšak na jiném místě uvedl, že smluvní strany mají možnost volby. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, v jakých typových situacích bude napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost. Bude tomu tak mimo jiné tehdy, pokud by jeho odůvodnění bylo vystavěno na rozdílných a vnitřně rozporných právních hodnoceních téhož skutkového stavu (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 94/2007 – 107); či pokud by jeho výrok byl vnitřně rozporný nebo by z něj nebylo možno zjistit, jak vlastně soud rozhodl (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, č. 133/2004 Sb. NSS).

[26] S tímto kasačním důvodem je nutno zacházet obezřetně, neboť zrušením rozhodnutí soudu pro nepřezkoumatelnost se oddaluje okamžik, kdy základ sporu bude správními soudy uchopen a s konečnou platností vyřešen, což není v zájmu ani účastníků řízení, a koneckonců ani ve veřejném zájmu na hospodárnosti řízení před správními soudy. Ke kasaci rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu by proto Nejvyšší správní soud měl přistoupit teprve tehdy, nelze-li jeho deficit odstranit jinak, než kasací, tedy nelze-li nesrovnalosti jeho odůvodnění odstranit výkladem, s přihlédnutím k obsahu spisu, k úkonům soudu a účastníků řízení (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 – 25).

pokračování

[27] Nejvyšší správní soud se s námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku neztotožňuje. Předně je třeba připomenout, že krajský soud ve věci rozhodoval již třikrát a že dvakrát předtím kasační soud jeho rozsudek zrušil pro nepřezkoumatelnost. Kasační soud připouští, že odůvodnění napadeného rozsudku není zcela vnitřně konzistentní, neboť krajský soud nedocenil důsledky institutu závislé práce, z něhož plynou povinnosti zaměstnavatelům (zde žalobci), od nichž se nelze odchýlit na základě dohody stran (zde mezi žalobcem a pracovníkem). Pokud však krajský soud přdestřel úvahy, které se zdají být s uvedeným v rozporu, takový nedostatek nezpůsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť zrušovací důvod je stále patrný: jsou jím podle krajského soudu nedostatky ve zjišťování skutkového stavu ohledně znaků závislé práce. Další úvahy krajského soudu se již týkají toho, jak by měl stěžovatel postupovat v dalším řízení; Nejvyšší správní soud se s některými z nich neztotožňuje a považuje za nutné je korigovat (k tomu viz odstavce 36 a 37 níže). Nicméně – hodnocení těchto nedostatků je již věcí vlastního právního posouzení věci a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku nezpůsobuje.

[28] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud dostatečně vyložil důvody svého rozhodnutí. Napadený rozsudek tedy není nepřezkoumatelný a kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není dán.

IIIb. K vlastnímu právnímu posouzení věci – zrušovací důvod dle napadeného rozsudku

[29] Co se týče vlastního právního posouzení věci [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], jádrem sporu je otázka, zda orgány inspekce práce dostatečně zjistily skutkový stav, konkrétně zda dostatečně osvědčily naplnění konkrétních dvou znaků závislé práce (jednání jménem zaměstnavatele a vztah nadřízenosti a podřízenosti). Krajský soud dospěl k závěru, že správní orgány skutkový stav dostatečně nezjistily; v tom ostatně spočívá zrušovací důvod napadeného rozsudku.

[30] Většina kasačních námitek, týkajících se právního posouzení věci, se však míjí s výše uvedeným jádrem sporu. Kromě obecného nesouhlasu s uvedeným zrušovacím důvodem zde stěžovatel předkládá v zásadě jen tyto dvě námitky: (a) ohledně naplnění znaku jednání *jménem zaměstnavatele* se krajský soud neřídil závazným názorem Nejvyššího správního soudu v druhém zrušujícím rozsudku, podle něhož „[...] *pracovník vykonával pouze drobné a pomocné práce v zemědělství (krmení dobytka apod.). V takové situaci by ani při podrobném pozorování vykonávané práce nebylo možné zjistit, zda pracovník jedná (krmí dobytek apod.) 'svým jménem' či 'jménem zaměstnavatele'*“; (b) žalobce pracovníkovi prostředky nutné k práci poskytoval.

[31] Co se týče kasační námítka sub (a) výše, citovaná pasáž nepředstavovala závazný právní názor druhého zrušujícího rozsudku, ale pouze určité úvahy nad rámec nutného odůvodnění. Kasační soud totiž shrnul závazný právní názor takto: „*v dalším řízení krajský soud řádně vypořádá všechny žalobní body, zejména námitky citované v odstavci [18] výše (viz otázka porušení zásady materiální pravdy a zjištění skutkového stavu a otázka přiměřenosti uložené pokuty), a při zohlednění závěrů shora citované judikatury (zejména rozsudku č. j. 6 Ads*

46/2013 – 35) posoudí, zda pracovník jednal svým jménem či jménem zaměstnavatele“. Krajský soud se tímto závazným názorem řídil a na žalobní body – byť někdy stručně – odpovídal. Pasáž, kterou cituje stěžovatel, nijak nepředjímá, jak o věci má krajský soud rozhodnout, ostatně – je uvozena vyjádřením „*pochopení [kasačního soudu] pro rozpaky krajského soudu nad uchopením znaku závislé práce v podobě jednání zaměstnance jménem zaměstnavatele*“. Jinými slovy, Nejvyšší správní soud zde pouze naznačil, že uvedený znak může hrát relativně méně významnou roli v nyní projednávané věci, kdy pracovník nejednal vůči třetím osobám.

[32] Co se týče kasační námitky sub (b) výše, ta se již týká vlastního jádra sporu; zde jde sice o dílčí, ale významnou otázku, zda pracovník měl vlastní nástroje pro jím vykonávanou činnost či zda mu tyto nástroje svěřil (zapůjčil) žalobce. I z obsahu podání stran v řízení o kasační stížnosti je zjevné, že na tuto skutkovou otázku existují různé náhledy: stěžovatel bez dalšího tvrdí, že nástroje opatřil žalobce, naopak žalobce stojí na stanovisku, že pracovník měl nástroje vlastní.

[33] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěry krajského soudu, že stěžovatel svoje závěry neopřel o dostatečně zjištěný skutkový stav. Právě otázka vlastnictví příslušných nástrojů k práci to vhodně ilustruje. Z obsahu správního spisu se podává, že pracovník při kontrole dne 11. 6. 2014 vypověděl, že „[s]troje a nářadí např. křovinořez patří zaměstnavateli, osobní ochranné pracovní prostředky např. rukavice, oděv, obuv si T. K. pořizuje sám, občas je zapůjčí zaměstnavatel“. Žalobce během kontroly uvedl, že pracovník nemá své stroje ani nářadí a používá stroje a nářadí žalobce. Při výsledku dne 14. 4. 2015 pracovník na otázky týkající se pracovních nástrojů odpověděl: „*Mám sadu klíčů, goly, kladívka, kombinačky, majzlíky, nářadí pro stavební práce, hrábě, koště, krumpáč, lopatu, vidle, motorovou pilu, už jsem si pořídil i křovinořez*“. Dále při výsledku pracovník uvedl, že benzín hradí ze svých finančních prostředků a sám si zajišťuje rovněž ochranné pracovní pomůcky – montérky, brýle, sluchátka, vestu. Žalobce při výsledku dne 7. 1. 2015 vypověděl, že pracovník má vlastní běžné dílenské nářadí, křovinořez, motorovou pilu. Od žalobce si pracovník nářadí půjčoval jen „*v nouzových případech*“, například když došlo k poruše na křovinořezu či motorové pile ve vlastnictví pracovníka. Během výsledku žalobce a pracovníka orgány inspekce práce blíže nezjišťovaly, z jakého důvodu se informace poskytnuté při výsledcích liší od informací získaných při kontrole, a nekladly žalobci ani pracovníkovi další otázky vedoucí k objasnění tohoto rozporu. Orgány inspekce práce se s uvedenými rozpory ve výpovědích nedostatečně vyrovnaly, neboť se bez dalšího vysvětlení spolehly na prvně uvedenou výpověď pracovníka. Žalovaný ve svém rozhodnutí k rozporu ve výpovědích uvedl pouze, že „*vyhodnotil jako pravdivá a nejvíce autentická tvrzení uvedená při kontrole, kdy pan T. K. uvedl, že stroje a nářadí patří účastníku řízení; rovněž účastník řízení při kontrole vypověděl, že pan T. K. nemá své stroje ani nářadí, používá stroje a nářadí patřící účastníku řízení*“. Toto prosté konstatování bez bližšího rozvedení úvahy, která žalovaného vedla k uvedenému závěru, nepovažuje Nejvyšší správní soud za dostatečné.

[34] Vzhledem k výše uvedenému se kasační soud ztotožňuje se závěry krajského soudu, jenž žalovanému oprávněně vytknul, že z odůvodnění jeho rozhodnutí nevyplývá, že by žalovaný svůj závěr o tom, že pracovník jednal jménem žalobce, učinil ze shrnutí

pokračování

skutečností osvětlujících to, kdo poskytoval hmotné prostředky, nesl riziko neúspěchu apod. (odstavec 24 napadeného rozsudku).

[35] Co se týče druhého zkoumaného znaku závislé práce (vztahu nadřízenosti a podřízenosti), stěžovateli nelze přisvědčit, že by krajský soud pominul stav určité ekonomické závislosti pracovníka na žalobci. Krajský soud totiž poukázal na to, že žalovaný dovozoval naplnění tohoto znaku pouze z převažujících příjmů pracovníka od žalobce, avšak ani zde skutková zjištění nejsou dostatečná. K tomu krajský soud citoval příhodnou judikaturu Nejvyššího správního soudu (viz zejména citace v odstavcích 33 a 35 napadeného rozsudku). Těmto závěrům nemá kasační soud co vytknout.

IIIc. K vlastnímu právnímu posouzení věci – kasační námitky ke znakům závislé práce

[36] Ve světle zbylých kasačních námitk Nejvyšší správní soud považuje za nutné korigovat odůvodnění napadeného rozsudku tam, kde krajský soud požaduje, aby správní orgány (1) zjišťovaly vůli pracovníka ohledně formy vztahu se žalobcem (jako zaměstnavatelem, resp. objednatelem); a (2) zabývaly se tzv. náklady práce. Stěžovateli je nutno přisvědčit, že obě okolnosti nejsou pro zjišťování, zda byly naplněny znaky závislé práce, rozhodné. Zkoumání jednotlivých znaků závislé práce se odvíjí od objektivních okolností a nezávisí ani na smlouvě, kterou mezi sebou strany uzavřely, ani na „nákladech práce“ (ať už pod tímto pojmem mínil krajský soud cokoli). Ostatně k této otázce se již dostatečně vyjádřil Nejvyšší správní soud v judikatuře, která je stranám známa a která byla též shrnuta v předchozích rozsudcích tohoto soudu v této věci.

[37] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že zrušovací důvody dle napadeného rozsudku i ve světle kasačních námitk ob stojí. Závěry krajského soudu je pouze nutné korigovat, neboť jeho dílčí závěry, uvedené v předchozím odstavci, nemají oporu v zákoně a příslušné judikatuře.

[38] Žalovaný se v dalším řízení předně bude zabývat otázkou zániku odpovědnosti žalobce z důvodu prekluze. Pouze pokud by odpovědnost žalobce nezanikla z důvodu prekluze, doplní skutková zjištění tak, aby jeho závěry o naplnění všech znaků závislé práce měly dostatečnou oporu v provedeném dokazování a správním spise.

IV. Závěr a náklady soudního řízení.

[39] O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů mu nenáleží.

[40] Právo na náhradu nákladů řízení náleží procesně úspěšnému žalobci, a to za jeden úkon právní služby učiněný jeho zástupcem, konkrétně za vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 11. 6. 2021 [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) – dále jen „advokátní tarif“]. Žalobci tedy náleží odměna ve výši 3 100 Kč za daný úkon právní služby

[§ 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, ve spojení s § 7 bodem 5 téhož předpisu], společně s náhradou hotových výdajů za tento úkon ve výši 300 Kč, celkem tedy 3 400 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty (§ 14a odst. 1 advokátního tarifu), proto se odměna zvyšuje o částku odpovídající sazbě této daně (21 %), konkrétně o 714 Kč. Celková výše náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti činí v daném případě částku 4 114 Kč. Tuto částku je stěžovatel povinen zaplatit žalobci k rukám jeho zástupce Mgr. Ing. Václava Krále do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že nepřehlédl, že zástupce žalobce ve vyčíslení nákladů řízení o kasační stížnosti (viz č. l. 27 spisu Nejvyššího správního soudu) požaduje i přiznání odměny za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu]. Za tento úkon právní služby však již odměnu přiznal krajský soud v napadeném rozsudku v rámci výpočtu náhrady nákladů řízení o žalobě (srov. odst. 46 napadeného rozsudku).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. listopadu 2022

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu